

SECCIONS

OPINIÓ

FOTOS

PARTICIPACIÓ

HEMEROTECA

SERVEIS

BOTIGA

EDICIONS

M'agrada

Comparteix

5

Tweet

3

+

0

Pin it

guardeu l'article

Entre fils de telèfons i granges experimentals

- A cent anys de la constitució de la Mancomunitat de Catalunya, primer autogovern contemporani del país, la seva petja en el territori vallesà és fonda i situa en el mapa comarcal esperances i fracassos d'un projecte nacional

Diego Sola | Actualitzat el 16/04/2014 a les 00:01h

Arxivat a: Històries, granges, telèfons, diego sola, vallès oriental, història, Mancomunitat

Racionalitat, equilibri i mediterraneïtat. Apol·lo amb dues nimfes. Aquest fragment de les pintures de Joaquim Torres García al Palau de la Generalitat (1913-1914) plasmen gràficament l'ideari del Noucentisme, recollit políticament en el programa de govern de la Mancomunitat. Foto: Sidissabteplou.cat

En Feliu baixa del mas amb la petita Rosalia, tan menuda i eixerida, tot jugant amb la bossa del farcell del pare, estirant mica en mica el mocador... Ell s'emprenya, es gira, la renya i sant tornem-hi. Baixar a l'era acompanyat de la benjamina de la casa no ha estat pas bona idea. Ella salta, corre i juga amb les plantes. Ell, encaparrat, camina cap al seu destí, sense aturar-se a pensar en els grans canvis que estan a punt de sacsejar per sempre la vida dels habitants de la cinglera, dalt de Montmany. Fins que el crit de sorpresa i curiositat infinita de la petita Rosalia ho capgira tot. "Qui són aquells homes, pare?". I assenyala al buit. Arrezerats rere els matolls del camí de sorra que careneja cap avall, pare

Històries

anys enrere, amb xarxa i instal·lacions directament explotades pel govern de l'Estat. La Mancomunitat va estendre el telèfon arreu del Vallès, amb la compra de la companyia garriguena "Telefonia del Vallès", peça indispensable per unir telefònicament Barcelona amb el nord de Catalunya. D'aquest fet se'n beneficiaren municipis com Aiguafreda, Sant Feliu de Codines o... Castellterçol, la pàtria xica de Prat de la Riba. El telèfon arribà a llocs tan recòndits de la comarca com Santa Fe del Montseny o Olzinelles.

Lluitant per la biblioteca popular de Mollet

S'ha afirmat tradicionalment que l'obra cultural de la Mancomunitat fou la més extensa i aquella a la que més esforços va dedicar-hi. Els responsables culturals de la institució van copiar aviat els models europeus d'extensió de la cultura i el foment de la lectura, formant personal especialitzat que, en alguns casos, arribava a estudiar a l'estranger amb el programa anomenat Pensionats a l'Estranger. Així va néixer la primera xarxa catalana de biblioteques populars, que com a model s'inspirava en la xarxa de biblioteques públiques dels Estats Units d'Amèrica, la que havia convertit el país nord-americà en l'estat més alfabetitzat del món durant el segle XIX.

Malauradament, la nostra comarca no va beneficiar-se d'aquest programa per culpa d'una topada financera. El 1917 la direcció d'Instrucció Pública, amb Eugeni d'Ors al capdavant, va anunciar la concessió d'una biblioteca popular a Mollet del Vallès. Mollet aviat podria gaudir d'un centre bibliotecari que formava part d'un projecte pioner: centres que oferien ja servei de préstec a tots els usuaris (l'accés era universal, pel conjunt de la ciutadania) o, fins i tot, sales de lectura infantil, com a les biblioteques d'avui. Però un any més tard la concessió de la biblioteca fou retirada perquè l'ajuntament de Mollet no estava al corrent de pagament dels seus deutes amb la Diputació de Barcelona i amb la Mancomunitat. Els molletans, que no en tenien cap culpa, van haver d'esperar uns anys per disposar de biblioteca pública a la vila.

Refundant la pagesia catalana a Caldes de Montbui

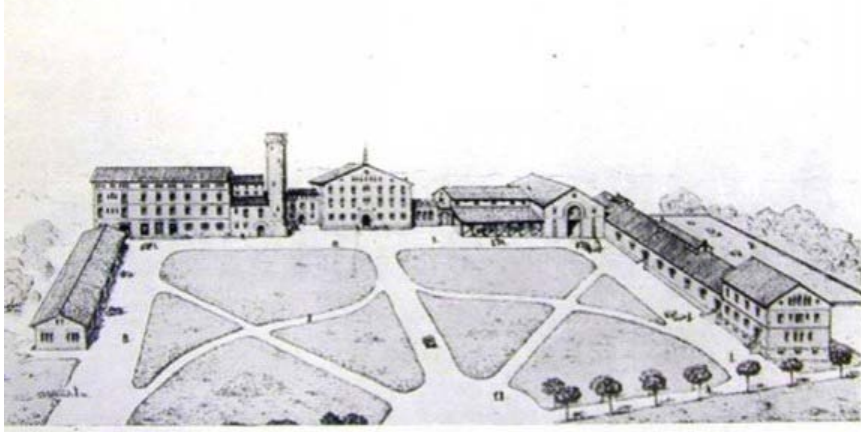
Sense possibilitat de controlar el sistema d'ensenyament oficial del país, la Mancomunitat va abocar els seus esforços educatius als ensenyaments especialitzats, els tècnics i professionals. Al Vallès Oriental això va tenir una concreció en la Granja Experimental de Caldes de Montbui. El 1911 Prat de la Riba havia inaugurat l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona. El catalanisme conservador, que idealitzava la identitat pagesa dels catalans, concebia aquesta institució com una eina indispensable que havia d'erigir-se en una mena de centre nacional de recerca capaç de solucionar les necessitats agrícoles del país, experimentant i innovant en les tècniques de conreu i producció. O sigui, una fusió de tradició i modernitat. La iniciativa va reeixir.

A Caldes es va instal·lar el que havia de ser el camp de proves dels alumnes que cursaven l'enginyeria agrícola. Va ser a la Torre Marimon, dentant el cel vallesà amb els merlets de la seva torre. Com tantes altres institucions claus de la Mancomunitat –com la Biblioteca de Catalunya o el reestructurat Institut d'Estudis Catalans, ja fundat el 1907–, la Granja Experimental de l'Escola d'Agricultura va ser un llegat pel futur de la societat catalana. Avui dia la Torre Marimon, adscrita a l'Institut de Recerca i Tecnologia Alimentàries de la Generalitat, **es manté com un centre de referència dels estudis agroalimentaris.**

La Catalunya-ciutat al Vallès

Tot i la fundació de la Casa de la Maternitat a Barcelona –pionera en programes d'atenció a la dona i de pedagogia preescolar– o la financiació de campanyes de vacunació de la població (de les que se'n beneficià, per exemple, Mollet amb l'epidèmia de febre tifoide), l'obra social de la Mancomunitat no va assolir els objectius esperats, en una època on l'esperit de progrés era més pensat en clau col·lectiva nacional que no pas des de la perspectiva dels drets individuals i socials. Tanmateix, el Noucentisme, tan mediterràniament clàssic com urbanita, havia contribuït a fer créixer la llavor de la ciutadania contemporània. En aquest marc la Mancomunitat, fins a la seva supressió per la dictadura de Primo de Rivera, va ser un estri de transformació de la que avui la societat catalana n'és del tot hereva. Un autogovern que començava rere els matolls, tot guaitant uns mudats i bigotuts enginyers que pensaven en una carretera, implicant en Feliu i la

menuda Rosalia en una obra de govern feta "per unir l'esforç dels catalans", tal com digué un altre bigotut castellercolenc que un dia va imaginar que el telèfon arribaria fins al seu poble tot presidint el govern dels catalans.

Del pagès a l'enginyer agrícola. Caldes de Montbui va participar activament de l'obra educativa de la Mancomunitat amb la instal·lació de la Granja Experimental, un concepte renovador i modernitzador del coneixement del camp català. Foto: ESAB-UPC.

M'agrada Comparteix 5 Tweet 3 g+1 0 Pinit guardeu l'article PDF

Notícies relacionades